

OVERWINTERING EN KWEEK MET *VIPERA AMMODYTES*

AMMODYTES

Door: J. Chr. Gulden, Boekweithoeve 1, 6262 NZ
Vught.

Inhoud: Algemeen - De dieren - De overwintering - Paringen - De jongen - Literatuur.

ALGEMEEN

De zandadder, *Vipera ammodytes* (Linnaeus, 1758), is een Europese addersoort, welke is onderverdeeld in 6 ondersoorten, elk met een ander verspreidingsgebied. Het zijn tamelijk onverstorebare gifslangen, die bij verstoring met een diep gesis wegvlugten. Bij acuut gevaar bijten ze echter onmiddellijk toe. Het gif heeft een haemotoxische werking en heet het sterkst te zijn van de Europese addersoorten. In vrijwel alle beetgevallen is doktersbehandeling dan ook noodzakelijk. Het komt in de natuur echter maar weinig voor dat de dieren bijten, daar ze bij nadering hun aanwezigheid onmiddellijk kenbaar maken met hun gesis. Zandadders zijn vrijwel probleemloze terrariumdieren, die snel aan gevangenschap wennen en dan ook dode prooidieren van een pincet accepteren.

DE DIEREN

Het koppel dat ik houd, de ondersoort *Vipera ammodytes ammodytes*, bestaat uit een wildvang vrouwtje uit Joegoslavië van circa 4 jaar, en een nakweek mannetje van 3 jaar oud. Ik houd de dieren in afzonderlijke terraria van 40x45x60 cm,

Foto 1. Overwinteringskist / Hibernation box.
Foto: Jan Gulden.

die ik gedurende 11 uur verwarm met een spot van 25 Watt. Daar er zonlicht in de kamer kan komen, is de temperatuur sterk afhankelijk van de buitentemperatuur; 's zomers is dat tussen de 24 en 32° C. De hoogste waarde wordt slechts bereikt bij zeer mooi zonnig weer en dan enkel nog in de namiddag. Beide exemplaren eten goed en krijgen eens in de twee weken een prooi aangeboden die meestal onmiddellijk wordt gebeten en verorberd.

DE OVERWINTERING

In het najaar, zo medio september, verminder ik de lichtintensiteit met ongeveer 1 uur per week, zodat eind november de verlichting c.q. verwarming compleet uitstaat. De dagtemperatuur bedraagt dan circa 15° C. Gedurende deze periode

blijf ik de dieren gewoon voedsel aanbieden. Pas in de laatste 2 à 3 weken stop ik hiermee om de ingewanden leeg te maken. Als de dieren zich niet meer buiten hun schuilplaats vertonen, haal ik ze eruit en plaats ik ze in de overwinteringskist (zie Figuur 1). Deze zet ik eerst nog 1 à 2 weken koeler, zo'n 10-12° C. Pas daarna verdwijnt de kist in de koelkast, waar de dieren gedurende 3 maanden verblijven bij 6° C. Eind februari, begin maart, haal ik de dieren eruit, eerst het mannetje, een week later het wijfje, waarna ik de temperatuurtruc herhaal, zij het in omgekeerde volgorde.

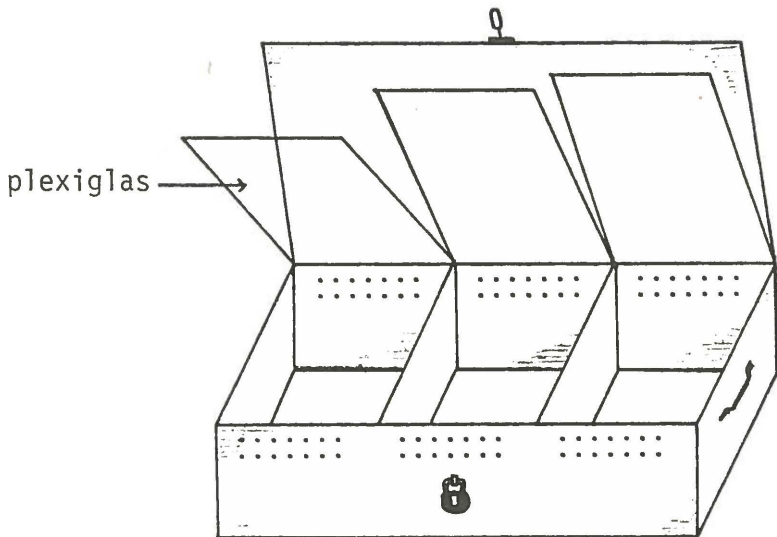

Fig. 1. Overwinteringskist (koelkastmodel), gemaakt van multiplex en plexiglasplaatjes. Deze plaatjes dienen om bij het controleren van de dieren ontsnappingen te voorkomen. De kist wordt voor een derde deel gevuld met krantensnippers en houtkrullen. Onder het plexiglas kan men eventueel een thermometer bevestigen.

PARINGEN

Toen de lichtduur tot 4 uur was opgevoerd, bracht ik de dieren weer samen in een groter terrarium van 50x75x50. Het vrouwtje begon vrijwel onmiddellijk als een wolf te eten en nam zowat alles aan wat ik haar aanbood. Het mannetje daarentegen at totaal niet en toonde aanvankelijk ook geen interesse in mevrouw. Daarom verbaasde het me ook dat ik op 25 april een paring waarnam. Deze duurde ongeveer één uur. Hierna hernam meneer zijn onverschilligheid ten opzichte van het wijfje, en begon op 9 mei weer te eten. Na de paring nam het wijfje nog een muis op 30 april, en stopte daarna met eten. Beide dieren plaatste ik toen weer apart. Op 10 juli kreeg het vrouwtje haar oude eetlust weer terug en nam kort achter elkaar nog 4 prooien.

DE JONGEN

Op 3 augustus werden 4 kerngezonde jongen geboren. Twee diertjes vervelden onmiddellijk, de 2 andere de dag erna. De jonge slangetjes, 2 mannetjes en 2 vrouwtjes, waren bij hun geboorte circa 20 cm lang en wogen 6-8 g. Bij verstoring verstopten ze zich onmiddellijk tussen de kronkels van hun moeder. Alle jongen begonnen in de loop van de maand zelfstandig nestmuisjes te eten en groeiden voorspoedig.

LITERATUUR

Arnold, E.N., J.A. Burton & D.W. Overden,
1978. A field guide to the reptiles and
amphibians of Britain and Europe. Collins,
London.

Biela, H.J., 1983. Die Sandotter. A. Ziemsen

Verlag.

Nietzke, G., 1972. Die Terrariëntiere 2,
Ulmer.

Steward, J.W., 1971. The snakes of Europe.
David & Charles, Newton Abbot

Trutnau, L., 1981. Schlangen im Terrarium II:
Giftschlangen. Verlag Eugen Ulmer, Stutt-
gart. Pp 1-200.